

ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΩ ΚΑΛΕΝΤΙΝΗΣ Ν. ΑΡΤΑΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η περίπτωση της περιοχής της Άνω Καλεντίνης

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2013 - 2014

Υπεύθυνος Προγράμματος: Γουσταύος Σάμιος, ΠΕ05

Συντελεστές της ερευνητικής εργασίας:
οι μαθητές της Α΄ Τάξης του Λυκείου Άνω Καλεντίνης (αλφαβητικά)

Γεροδήμου Αναστασία
Καραμπίκας Παναγιώτης
Κομπογιάννη Ιλιάννα
Μπλάτσιος Νικόλαος
Ντούλα Βαρβάρα
Πανάγου Δήμητρα
Σακκά Θεοδώρα
Τσούλου Ελένη
Τσοφύλας Ιωάννης

Στο εξώφυλλο, το τέχνημα της εργασίας:

Η κτηνοτροφία σε ψηφιακό κολλάζ

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	σ. 04
ΕΝΟΤΗΤΑ 1. Κτηνοτροφία	
Ορισμός κτηνοτροφίας.....	σ. 05
Σύντομη ιστορική αναδρομή.....	σ. 05
Τα μαντριά και οι βοσκότοποι.....	σ. 07
Γλωσσάρι όρων.....	σ. 09
ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Πτυχές κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων στην Ήπειρο	
Προϊόντα προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης.....	σ. 10
Εξαγωγές προϊόντων από την Ήπειρο.....	σ. 11
ΕΝΟΤΗΤΑ 3. Βιολογική καλλιέργεια	
Βιολογικά προϊόντα.....	σ. 13
Εξασφάλιση αυθεντικότητας βιολογικού προϊόντος.....	σ. 13
Διαφορές βιολογικών και συμβατικών προϊόντων.....	σ. 13
Βιολογική κτηνοτροφία.....	σ. 14
Κανόνες παραγωγής.....	σ. 15
Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα βιολογικών τροφίμων.....	σ. 17
ΕΝΟΤΗΤΑ 4. Προοπτικές της κτηνοτροφίας	
Ελληνική Κτηνοτροφία: σημερινή κατάσταση & προοπτικές ανάπτυξης.....	σ. 19
Προοπτικές για κτηνοτροφικές μονάδες.....	σ. 24
ΕΝΟΤΗΤΑ 5. Ερευνητικά δεδομένα	
Συνέντευξη	σ. 28
Ερωτηματολόγιο.....	σ. 29
Επίλογος.....	σ. 31
Βιβλιογραφία	σ. 32

Πρόλογος

Η επιλογή μας να ασχοληθούμε με το θέμα της κτηνοτροφίας ήταν πολύ ενδιαφέρουσα διότι αφορά την περιοχή μας. Η περιοχή που κατοικούμε είναι ορεινή με αποτέλεσμα οι άνθρωποι να μην έχουν πολλές επιλογές έτσι ώστε να επιλέξουν το κατάλληλο επάγγελμα που τους ταιριάζει, αλλά να έχουν ως μονή επιλογή την κτηνοτροφία.

Με αυτό τον τρόπο μας δίνεται η ευκαιρία να αναζητήσουμε πολλά στοιχεία βάσει εμπειρικής έρευνας και συνέντευξης αναφορικά με την κτηνοτροφία μέσα από τους κατοίκους της περιοχής μας που ασχολούνται επαγγελματικά. Ειδικότερα, ασχοληθήκαμε με τις ακόλουθες πτυχές: τα βιολογικά προϊόντα, τη διαφορά βιολογικών προϊόντων με τα συμβατικά, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της βιολογικής κτηνοτροφίας, τους κανόνες παραγωγής βιολογικής κτηνοτροφίας, την κτηνοτροφία, τα προϊόντα προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, τις εξαγωγές κτηνοτροφικών προϊόντων από την Ήπειρο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

1. Κτηνοτροφία

1.1. Ορισμός κτηνοτροφίας

Κτηνοτροφία είναι ο κλάδος της οικονομίας που αφορά την εκτροφή και την εκμετάλλευση παραγωγικών ζώων. Η κτηνοτροφία είναι μία από τις πιο παλιές δραστηριότητες του ανθρώπου. Η ανάπτυξή της τοποθετείται στην εποχή που άρχισε να αναπτύσσεται και η γεωργία.

2. Σύντομη ιστορική αναδρομή

Η πρωτόγονη κοινωνία χωρίστηκε σε δυο βασικές ομάδες: τους καθαρά γεωργούς και τους κτηνοτρόφους. Στην Ελλάδα ο τρόπος αυτός της κτηνοτροφίας αφορά την εκτροφή προβάτων και κατσικιών και μπορούμε να πούμε ότι είναι ακόμη πολύ διαδεδομένος.

Στάνες και βοσκούς συναντάμε στα ελληνικά κείμενα από την εποχή του Ομήρου. Χαρακτηριστικά, στην *Οδύσσεια* υπάρχουν πολλές κτηνοτροφικές σκηνές.

Για παράδειγμα, σε μία σκηνή γίνεται αναφορά για το πως αρμέγουμε τα πρόβατα και τι κάνουν αργότερα το γάλα του. Ο πλούτος του Ομήρου αντιστοιχεί σε πολλά κοπάδια, κατσίκες και πολλά χοιροστάσια. Ένα χαρακτηριστικό μέρος από το κείμενο της *Οδύσσειας* είναι:

Φτάσαμε τότε με σπουδή ως τη σπηλιά εκείνος όμως μέσα δεν τον βρήκαμε έβασκε στο λιβάδι τα παχιά του πρόβατα. Μπαίνοντας στη σπηλιά κοιτούμε έκθαμβοι το καθετί γεμάτα από τυριά πανέρια καλαμένα στις μίτρες να στενάζουν ερίφια κι αρνιά Μαϊ τάξη όμως μεταξύ τους χωρισμένα αλλού τα πρωτογέννητα οι κάδοι ξέχειλοι με το τυρόγαλο καρδάρες και τα μεσαία αλλού τα νεογέννητα τους και σκαφίδια έτοιμα όλα καμωμένα μέσα τους να τα αρμέγει.

Η συνένωση διαφορετικών οικογενειών προκειμένου να οργανώσουν την απασχόλησή τους τεκμηριώνεται στον ελληνικό χώρο την εποχή του Βυζαντίου και της οθωμανικής κυριαρχίας. Από το Μεσαίωνα ήδη παρατηρούμε να αναπτύσσεται ένα συντεχνιακό πνεύμα σε ορισμένες επαγγελματικές ενώσεις και να συνεταιρίζονται, κατά κάποιο τρόπο, για να προστατέψουν την εργασία τους από την ανασφάλεια και τον ανταγωνισμό.

Η συντεχνιακή οργάνωση συνεχίζει μια ευρύτερη παράδοση, στην οποία εγγράφηκαν τόσο η βυζαντινή όσο και η οθωμανική κοινωνία. Οι συντεχνίες είναι ενώσεις που καλύπτουν ένα ευρύ σφάλμα από λειτουργίες σχετικά με την προστασία και την προαγωγή του επαγγέλματος και του συμφέροντος των μελών τόσο απέναντι στις κρατικές και κοινοτικές αρχές. Η συνεταιρική, συνεργατική ή συντροφική, όπως ονομαζόταν, οργάνωση αποτέλεσε ένα γενικό φαινόμενο στον ελληνικό πολιτισμικό χώρο της Τουρκοκρατίας.

Επίσης υπάρχει και το τσελιγκάτο. Τα τσελιγκάτα ήταν μικρές κοινωνίες που αποτελούνται από 20-50 οικογένειες. Το τσελιγκάτο δημιουργήθηκε κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας από τους ορεινούς κατοίκους των περιοχών όπως τα Τζουμέρκα. Κάθε οργανωμένο τσελιγκάτο είχε το απαραίτητο προσωπικό: πρωταρχικά τους βοσκούς για το φύλαγμα των κοπαδιών, τον αγωγιάτη, υπεύθυνο για τις μεταφορές των προϊόντων και των εφοδίων της στάνης, και το γαλατά. Οι Σαρακατσαναίοι << σκηνίτες >> είχαν σε κάθε στάνη δάσκαλο για τη μόρφωση των παιδιών τους και παπά για τις θρησκευτικές τους ανάγκες. Η κοινωνική οργάνωση ήταν βασισμένη στην δομή της πατριαρχικής οικογένειας, όπου ο πατέρας ήταν η κεφαλή και όλα τα μέλη της αντλούσαν διάφορες φάρες οι οποίες ενώνονταν με συγγενικούς δεσμούς μεταξύ τους. Το τσελιγκάτο μπορούσε ακόμη να χαρακτηριστεί

και σαν ένας οικονομικός συνεταιρισμός ο οποίος εξασφάλιζε και προωθούσε τη συνεργασία των μελών του. Αρχηγός ήταν ο τσέλιγκας, ο οποίος εκλέγονταν από τους αρχηγούς κάθε φάρας του τσελιγκάτου. Ο τσέλιγκας κατείχε τον κυρίαρχο ρόλο και επιτηρούσε την ομαλή κοινωνικό-οικονομική λειτουργία της κοινότητας, αφού ήταν υπεύθυνος για την οικονομική διαχείριση των κοπαδιών των οικογενειών, την κοινωνική κατανομή της εργασίας και την διανομή των κερδών.

Ανάμεσα στην Ήπειρο και τη Θεσσαλία μεταξύ Αχελώου και Αράχθου, υψώνονται τα Αθαμανικά Όρη, τα Τζουμέρκα όπου 47 διάσπαρτα χωριά αποτελούν μία ενότητα με κοινή ιστορία και παράδοση. Βρισκόμαστε στην περιοχή της αρχαίας Αθαμανίας. Οι Αθαμάνες, ηπειρωτικά φύλα της νότιας Πίνδου, ασχολούνταν με την κτηνοτροφία. Όλοι οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών της Ηπείρου, οι Τζουμερκιώτες επιδίδονταν παραδοσιακά στην κτηνοτροφία, δραστηριότητα που εξακολουθεί να αποτελεί κύρια ασχολία στην περιοχή. Παλαιότερα, τα προϊόντα της δραστηριότητας αυτής εξάγονταν σε μεγάλες ποσότητες στις αγορές της δυτικής Ευρώπης.

3. Τα μαντριά και οι βοσκότοποι

Η προστασία των ζώων το χειμώνα ήταν ένα από τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο παλιός τσέλιγκας ή τσομπάνης. Το χειμώνα για τα γίδια τα μαντριά γινόταν σε μέρη απάνεμα. Ένα μικρό μέρος του μαντριού ήταν σκεπασμένο. Αυτό χρησιμοποιούνταν για τα μικρά ζώα και τις νεογέννητες μάνες. Το υπόλοιπο μέρος, το στειρομάντρι, ήταν μόνο με περίφραξη από σάλωμα, με κλίση για να δημιουργεί χώρο που δεν θα έπιανε χιόνι. Εκεί περνούσαν τα γίδια τις μπόρες και τις βροχές, τα χιόνια και τις κρύες νύχτες του χειμώνα.

Δίπλα από το μαντρί, βρισκόταν η καλύβα του τσομπάνη. Αυτή είχε σχήμα κόλουρου κώνου. Η βάση της ήταν περίπου με ακτίνα δύο μέτρων. Στη μέση βρισκόταν η εστία. Η εστία ήταν ελαφρά σκαμμένη και γύρω της είχε πλάκες, για να προστατεύει την καλύβα από πιθανή φωτιά. Δεξιά και αριστερά ήταν τα κρεβάτια. Τα κρεβάτια ήταν ξύλινα, με στρώμα από άχυρο. Για σκέπασμα χρησιμοποιούνταν την κάπα και το ταλαγάνι, σε πολύ λίγες καλύβες μπορούσε να βρεις και τσέργες σκεπάσματα από γδόμαλο. Μέσα στην καλύβα διέκρινες τη Ντραγατσίκα, το Δερμάτι, τον Τυροφάη, το Π(ι)νάκι, τη Γκούπζα και το Παγούρι. Το χειμώνα κύριο πρωινό του τσομπάνη ήταν η κουλιάστρα (από γάλα νεογέννητης

γίδας) ή η παπάρα (γάλα με τριμμένο ψωμί). Μαζί του έπαιρνε τυρί ή ξυνοτύρι στον τυροφάη και το ξυνόγαλο στο δερμάτι, ενώ σπάνια μαζί του έπαιρνε και φαγητό. Για στήριγμα μαζί τους είχαν πάντα την Κλούτσα (γκλίτσα) ή τη φούρκα (διχαλωτό ξύλο).

Το καλοκαίρι τα γίδια δεν επέστρεφαν το βράδυ στο μαντρί. Κοιμόταν σε ένα μέρος που το έλεγαν αγρέκι. Νωρίς το πρωί ο τσοπάνης τα κινούσε για το σκάρο. Το μεσημέρι τα γίδια ή τα πρόβατα επέστρεφαν στο στάλο. Εκεί έμεναν την ώρα του μεσημεριού. Πολλούς στάλους τους σκέπαζαν από πάνω και τους ονόμαζαν τσιαρδάκι. Η αρμηγή γινόταν στη στρούγκα. Η στρούγκα και ο στάλος ήταν συνήθως μαζί.

Οι βοσκότοποι στο χωριό ήταν δύο. Η Φουργακλιά και η Τσιτσιούλα με το πουρνάρι. Εκεί πήγαιναν τα γίδια οι κτηνοτρόφοι το χειμώνα και νωρίς την άνοιξη όταν έβγαινε το ξυφύλι (νέοι βλαστοί πορναριού). Όταν άνοιγε το κλαδί μετακινούνταν και πήγαιναν στον Αη Λιά και στον Αρκουδόλακκα.

Το μαντρί (το πρατομάντρι) είναι μακρουλή καλύβα, ανοιχτή από τη μια πλευρά (σ' όλο το μήκος της) τη μεσημβρινή ή τη ανατολικομεσημβρινή. Έμοιαζε με υπόστεγο. Του έδιναν σχήμα πολυγωνικό (ιδιαίτερα στο γιδομάντρι), ελλειψοειδές ή στρογγυλό. Φτιαχνόταν από κλαδιά δέντρων (πλάτανο), που πλέκονταν πάνω σε ξύλινους πάσσαλους και σκεπαζόταν από χόρτο, ψαθί ή καλαμιά βρίζας (σίκαλης). Το χρησιμοποιούσαν για να προστατεύουν τα πρόβατα ή τα γίδια από τον αέρα, τα χιόνια και τις βροχές.

Στο μαντρί τα ζώα έμεναν το χειμώνα, τις νύχτες και όταν ο καιρός ήταν άστατος. Διάλεγαν κατάλληλο μέρος απάνεμο, στεγνό και προσηλιακό. Όμως, σ' ένα τέτοιο μαντρί, στη βαρυχειμωνιά, τα γιδοπρόβατα δεν προστατεύονταν καλά. Έτσι άλλα ψοφούσαν (νιογέννητα αρνιά και κατσίκια και αδύνατες μητέρες) κι άλλα αδυνάτιζαν και δεν έδιναν αρκετό εισόδημα.

Δίπλα στο μαντρί βρισκόταν, απαραίτητα, το κονάκι δηλαδή η καλύβα στην οποία έμενε ο τσοπάνης. Ήταν κι αυτή φτιαγμένη από τα ίδια υλικά, που γινόταν και το μαντρί. Μέσα σ' αυτή, ο τσοπάνης αποθήκευε και ξηρή τροφή για τα ζώα: μπαμπακόσπορο, κουκιά κι ότι άλλο μπορούσε να χρειασθεί στις δύσκολες ημέρες του χειμώνα. Μπροστά στο μαντρί, στο χώρο που ήταν η αυλή του μαντριού, τοποθετούσαν τις πάχνες ή κοπάνες (πελεκημένοι και κουφωμένοι προς τα μέσα κορμοί δέντρων), για να τρώνε μέσα σ' αυτές τα ζώα.

Η στρούγκα ήταν χώρος περιφραγμένος, όπου άρμεγαν τα γιδοπρόβατα και πρόχειρο ποιμνιοστάσιο για το καλοκαίρι. Είχε δύο πόρτες, μπρος και πίσω. Η καλύβα, εδώ, δεν ήταν απαραίτητη. Η στρούγκα ήταν φτιαγμένη με κλάρες, με είσοδο πίσω και έξοδο εμπρός. Μπροστά στην έξοδο τοποθετούσαν δυο λιθάκια, όπου κάθονταν οι τσοπάνηδες για να αρμέγουν.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΟΡΩΝ

Αγρέκι	Νυχτερινό κατάλυμα
Δερμάτι	Ειδικό σκεύος μέσα στο οποίο υπήρχε το ξυνόγαλο
Καλύβα	Κατασκευή για να διαμένει και να κοιμάται ο τσοπάνης
Κάπα	Μάλλινο ένδυμα με κατσιούλα και μανίκια
Κλούτσα	Γκλίτσα
Κόδρα	Πρόχειρος περιφραγμένος χώρος, όπου τα πρόβατα γρέκιαζαν (= κοιμούνταν).
Μαντρί	Αχυρένια κατασκευή για το ξεχειμώνιασμα των ζώων
Ντραγατσίκα	Είδος τουρβά από δέρμα ζώων, όπου συντηρούσαν το ψωμί αλλά έβαζαν και μικρότερα πράγματα
Π(ι)νάκι	Σκεύος μέσα στο οποίο έβαζαν το φαγητό, ασφάλιζε πολύ καλά από πάνω με ξύλινο καπάκι
Στειρομάντρι	Ανοιχτό μαντρί για τα στείρα ζώα
Στρούγκα	Μέρος για το άρμεγμα
Ταλαγάνι	Μάλλινο σκέπασμα κατασκευασμένο από μαλλί γίδας
Τσέργα	Μάλλινο σκέπασμα, κατασκευασμένο από μαλλί γίδας
Τσιαρδάκι	Μεσημβρινό σκεπασμένο κατάλυμα
Τυροφάης	Σκεύος μέσα στον οποίο έβαζαν το ξυνοτύρι ή το τυρί
Φούρκα	Ύλο με V στην κορυφή

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

1. Πτυχές κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων στην Ήπειρο

1.1. Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης

Με τον όρο προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.), προσδιορίζουμε το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μιας χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται για την περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που κατάγεται από τη συγκεκριμένη περιοχή, τον συγκεκριμένο τόπο ή τη συγκεκριμένη χώρα, του οποίου η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά οφείλονται ουσιαστικά ή αποκλειστικά στο ιδιαίτερο γεωγραφικό περιβάλλον που περιλαμβάνει τους εγγενείς φυσικούς ανθρώπινους παράγοντες, του οποίου η παραγωγή, η μεταποίηση και η επεξεργασία πραγματοποιούνται στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή.

Μερικά από τα προϊόντα Π.Ο.Π στην Ήπειρο είναι:

1. **Κεφαλογραβιέρα Ήπειρος** είναι προϊόν Π.Ο.Π. και παράγεται αποκλειστικά από παστεριωμένο γάλα αιγοπροβάτων. Έχει ιδιαίτερη, πικάντικη γεύση και πλούσιο άρωμα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιτραπέζιο τυρί, στη μαγειρική ως συστατικό συνταγής, τριμμένο στα μακαρόνια, σκέτη ως σαγανάκι ενώ μπορεί να συνοδέψει τέλεια το κρασί.
2. **Μαλακό τυρί** λοφώδους υφής, χωρίς επιδερμίδα, με υπόξινη, ευχάριστη, δροσερή γεύση και άρωμα. Έχει χαρακτηριστεί ως προϊόν ΠΟΠ και παράγεται στις περιοχές Ηπείρου και Θεσσαλίας από γάλα πρόβειο ή γήινο ή από μίγμα αυτών.
3. **Παραδοσιακό ελληνικό κρεμάλες τυρί** με ευχάριστη ελαφρώς αλμυρή και υπόξινη γεύση και πλούσιο άρωμα. Παρασκευάζεται από φρέσκο παστεριωμένο γάλα αγελάδας με την προσθήκη μόνο καλλιέργειας γιαούρτης.
4. **Το Ξινόγαλα** είναι ένα υγιεινό και δροσιστικό προϊόν που ωφελεί τη σωστή λειτουργία του πεπτικού συστήματος και του εντέρου. Παράγεται από φρέσκο

γάλα και καλλιέργεια γιαούρτης και είναι ένα προϊόν με ελάχιστες θερμίδες και ιδιαίτερα πλούσιο σε ασβέστιο και φώσφορο

5. **Τα γιαουρτάκια αγελάδας, πρόβειο, στραγγιστό**, αποτελούν υψηλής διατροφικής αξίας και μοναδικής ποιότητας προϊόντα, που απευθύνονται σε όλα τα μέλη της σύγχρονης οικογένειας, κάθε ηλικίας και κάθε γούστου.
6. **Το φρέσκο γάλα** υφίσταται την πλέον ήπια μορφή επεξεργασίας από όλες τις άλλες μορφές γάλακτος που κυκλοφορούν με αποτέλεσμα να διατηρούνται αναλλοίωτες όλες οι φυσικές και θρεπτικές του ουσίες.
7. **Κεφαλοτύρι**. Πρόκειται για παραδοσιακό ελληνικό σκληρό τυρί το οποίο παρασκευάζεται από αιγοπρόβειο γάλα, με ευχάριστη αλμυρή γεύση και πλούσιο άρωμα. Καταναλώνεται σαν επιτραπέζιο ενώ είναι ιδανικό για σαχανάκι.
8. **Αγνό πρόβειο βούτυρο**.

2.Εξαγωγές κτηνοτροφικών προϊόντων από την Ήπειρο

Από την Ήπειρο γίνονται εξαγωγές αρνιών και κτηνοτροφικών προϊόντων στη Λιβύη από έλληνες και ξένους επιχειρηματίες οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα. Οι εν λόγω επιχειρηματίες, ήδη δραστηριοποιούνται σε εξαγωγές προς τη Λιβύη από άλλα λιμάνια της χώρας και τώρα επεκτείνουν το ενδιαφέρον τους στην Ήπειρο, επιθυμώντας να θέσουν ως βάση τους το λιμάνι της Ηγουμενίτσας. Οι εξαγωγές προς τη Λιβύη είναι μια ιδιαίτερα θετική προοπτική που ανοίγεται για τον πρωτογενή τομέα της Ηπείρου και γενικότερα της Βορείου Ελλάδος, καθώς πρόκειται για νέα και ανατέλλουσα αγορά.

Υπάρχουν πολλές εταιρίες που εξάγουν κτηνοτροφικά προϊόντα από την Ήπειρο, όπως για παράδειγμα η γαλακτοβιομηχανία Καράλης Α.Ε., η οποία είναι η μεγαλύτερη βιομηχανία παραγωγής και εξαγωγής κεφαλογραβιέρας Π.Υ. Ξεκίνησε και συνεχίζει να επεξεργάζεται το πρόβειο γάλα της Ηπείρου και να παράγει τα γνωστά παραδοσιακά τυριά Ηπείρου. Σε αυτά τα χρόνια βελτιώνει συνεχώς την υγιεινή των προϊόντων της και ακολουθεί τις επιθυμίες της αγοράς για νόστιμα και θρεπτικά παραδοσιακά προϊόντα, σε διάφορες συσκευασίες. Κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα της εταιρίας είναι η πείρα που έχει στην τυροκομία, η καλή σχέση με τους προμηθευτές της και η καλή φήμη που έχει δημιουργήσει και διαφημίσει σε όλο το κόσμο για τα τυριά Ηπείρου.

Μεγάλη σημασία για την εταιρείες έχει η ποιότητα και η υγιεινή των προϊόντων τους. Η άριστη ποιότητα των προϊόντων επιτυγχάνεται με τον αυστηρό έλεγχο της ποιότητας του γάλακτος αλλά και με τις παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής, οι οποίες είναι προσαρμοσμένες στη σημερινή τεχνολογική εξέλιξη.

Οι εταιρείες εφαρμόζουν τις πιο σύγχρονες μεθόδους ποιοτικού ελέγχου, τόσο στην διαδικασία παραλαβής των πρώτων υλών που προέρχονται αποκλειστικά από την ορεινή περιοχή της Ηπείρου, με αυστηρό έλεγχο, όσο και κατά την διαδικασία παραγωγής των προϊόντων. Τα προϊόντα που εξάγονται από τις εταιρίες της Ηπείρου είναι η φέτα, κεφαλογραβιέρα, γραβιέρα, κεφαλοτύρι, ανθότυρο, μυζήθρα ξηρή, γιαούρτι παραδοσιακό, γαλοτύρι, φρέσκο βούτυρο, στραγγιστό γιαούρτι.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

1. Βιολογική καλλιέργεια

1.1. Βιολογικά προϊόντα

Με τον όρο βιολογικά προϊόντα χαρακτηρίζουμε τα προϊόντα που για την παραγωγή τους δεν χρησιμοποιούνται χημικά λιπάσματα και χημικά φυτοφάρμακα, ούτε διάφορες συνθετικές ή φυτικές ορμόνες, προκειμένου να πετύχουμε μεγαλύτερο όγκο, καλύτερο χρώμα και ταυτόχρονη ωρίμανση. Τα βιολογικά προϊόντα ελέγχονται και παίρνουν την έγκρισή τους σαν βιολογικά από αναγνωρισμένους από το κράτος οργανισμούς τυποποίησης, έχουν δε στις συσκευασίες τους το αντίστοιχο σχήμα.

1.1.1. Εξασφάλιση αυθεντικότητας βιολογικού προϊόντος

Τα βιολογικά προϊόντα πρέπει να φέρουν ειδική σήμανση από κάποιο αναγνωρισμένο φορέα σε εθνικό ή και σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ πρέπει να είναι συσκευασμένα, διότι εάν δεν είναι δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί η ταυτότητα τους.

1.1.2. Διαφορές βιολογικών και συμβατικών προϊόντων

Τα βιολογικά προϊόντα δεν περιέχουν επικίνδυνες ουσίες για την υγεία σε αντίθεση με τα συμβατικά προϊόντα που σε μεγάλο βαθμό είναι επιβαρυνμένα. Τα βιολογικά προϊόντα περιέχουν περισσότερες θρεπτικές ουσίες, βιταμίνες, ιχνοστοιχεία σε σχέση με τα κοινά προϊόντα. Αντίθετα, τα κοινά προϊόντα περιέχουν

περισσότερο νερό και λιγότερες θρεπτικές ουσίες και συγκεκριμένα τα κοινά συμβατικά λαχανικά περιέχουν 23% περισσότερο νερό από τα βιολογικά λαχανικά σύμφωνα με έρευνες του υπουργείου γεωργίας της Γερμανίας. Δηλαδή αγοράζοντας συμβατικά λαχανικά αγοράζουμε νερό στην τιμή του προϊόντος.

2. Βιολογική κτηνοτροφία

Η βιολογική κτηνοτροφία διέπεται από μία σειρά από κανόνες που αποσκοπούν κυρίως στο να μεγαλώνει το ζώο με φυσικούς όρους και συνθήκες. Για αυτό έχει θεσπιστεί κανονισμός που θέτει όλες τις απαραίτητες προδιαγραφές, προκειμένου να χαρακτηριστεί και να πιστοποιηθεί η παραγωγή ως βιολογική. Από τον κανονισμό καλύπτονται τα βοοειδή, τα γουρούνια, τα αιγοπρόβατα, τα πουλερικά, τα ιπποειδή, οι μέλισσες και τα ψάρια. Προτιμούνται οι αυτόχθονες φυλές.

Η βιολογική κτηνοτροφία είναι ένα σύστημα που στηρίζεται στη φυσική διαβίωση των ζώων και χρησιμοποιεί κατά βάση ζωτροφές που έχουν παραχθεί με βιολογικό τρόπο, περιορίζει στο ελάχιστο τη χρήση ορμονών, καταναλώνοντας ζωτροφές που παρήχθησαν χωρίς:

- χωρίς λιπάσματα
- φυτοφάρμακα
- ζιζανιοκτόνα
- προσθετικά
- είναι αντίθετη προς τη γενετική τροποποίηση
- προστατεύει το περιβάλλον
- διακρίνεται για τη υγιεινή των προϊόντων που παράγουν.

Στη χώρα μας οι προϋποθέσεις για την παραγωγή τέτοιων προϊόντων είναι ευνοϊκές και με δεδομένη τη μεγάλη ζήτηση αυτών, τόσο στην εσωτερική όσο και στη διεθνή αγορά, επιβάλλεται να γίνουν συντονισμένες προσπάθειες από την πολιτεία και τους άλλους εμπλεκόμενους φορείς προς την κατεύθυνση μιας συστηματικής και ελεγχόμενης παραγωγής προϊόντων βιολογικής κτηνοτροφίας. Η ανάγκη αυτή καθίσταται επιτακτική για μερικές μειονεκτικές περιοχές της χώρας κυρίως ορεινές και νησιωτικές που παρουσιάζουν προβλήματα διαρθρωτικά,

κοινωνικά, οργανωτικά και οικονομικά. Οι κάτοικοι των περιοχών αυτών ασχολούνται με την κτηνοτροφία και κυρίως την αιγοπροβατοτροφία, που αποτελεί σημαντικό κλάδο της εθνικής οικονομίας.

Βιολογικό κρέας και βιολογικά πουλερικά ονομάζονται εκείνα που τρέφονται και με βιολογικές και οργανική τροφές. Οι τροφές δηλαδή που χρησιμοποιούνται πρέπει να είναι πιστοποιημένες ως βιολογικές. Στα ζώα και τα πουλιά δεν πρέπει να γίνεται χορήγηση αυξητικών ή άλλων ορμονών. Επίσης, ορισμένα μόνο φάρμακα επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για την καταπολέμηση ασθενειών και κάτω από την αυστηρή επίβλεψη κτηνιάτρου. Μόνο τότε το κρέας των ζώων και των πουλιών αλλά και τα παραγόμενα από αυτά γαλακτοκομικά προϊόντα χαρακτηρίζονται ως βιολογικά.

Από τα πουλερικά την μεγαλύτερη ζήτηση έχει το βιολογικό κοτόπουλο. Όσο για το κρέας σημαντική ζήτηση παρουσιάζει το βιολογικό χοιρινό και το βιολογικό μοσχάρι ενώ στην αγορά θα βρούμε και άλλα ποιο εξεζητημένα όπως το αγριογούρουνο βιολογικής εκτροφής. Στην αγορά διατίθενται επίσης και παράγωγα βιολογικού κρέατος όπως λουκάνικα, μπιφτέκια και άλλα.

2.1. Κανόνες παραγωγής

Σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες βιολογικής παραγωγής, οι γενετικός τροποποιημένοι οργανισμοί απαγορεύονται σε όλες τους τις μορφές. Οι κανόνες που αφορούν την επισήμανση των τροφίμων παρέχουν στις επιχειρήσεις την δυνατότητα να διασφαλίσουν την τήρηση αυτής της απαγόρευσης. Επίσης απαγορεύετε η επεξεργασία με ακτινοβολία. Οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να ασχολούνται ταυτόχρονα και με τους δύο τύπους γεωργικής παραγωγής, πρέπει να φροντίζουν για τον διαχωρισμό ζώων και εδαφών.

Η βιολογική φυσική παραγωγή οφείλει να τηρεί ορισμένους κανόνες που αφορούν:

- ✓ τη λίπανση του εδάφους που πρέπει να διατηρήσει τη φυσική ζωή και τη γονιμότητα του εδάφους
- ✓ την πρόσληψη εχθρών και ασθενών , που πρέπει να βασίζεται σε φυσικές μεθόδους, αλλά μπορεί να προσελκύσει στη χρήση περιορισμένων αντιπροστατευτικών προϊόντων να οποία επιτρέπει ο κανονισμός

- ✓ τους σπόρους, προς σπόρο και το φυτικό πολλαπλασιαστικό υλικό που πρέπει να παράγονται σύμφωνα με την βιολογική μέθοδο παραγωγής
- ✓ τα προϊόντα καθαρισμού

- ❖ από τον κανονισμό καλύπτονται τα βοοειδή, τα γουρούνια, τα αιγοπρόβατα, τα πουλερικά και τα ιπποειδή. Προτιμούνται οι αυτόχθονες φυλές.

- ❖ τα ζώα πρέπει να προέρχονται από βιολογικές εκτροφές και αν αυτό δεν συμβαίνει ορίζεται μια περίοδος προσαρμογής για ολόκληρη την κτηνοτροφική μονάδα (μεταβατική περίοδος). Η περίοδος αυτή διαφέρει ανάλογα με το είδος του ζώου. Για τα βοοειδή π.χ η ελάχιστη περίοδος είναι 12 μήνες και για τα αιγοπρόβατα είναι 6 μήνες (όταν εκτρέφονται για το κρέας τους).

- ❖ τα ζώα πρέπει να τρέφονται με προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας που καλό είναι να παράγονται στην ίδια την κτηνοτροφική μονάδα (μπορούν, όμως, και να εισάγονται). Τα νεαρά θηλαστικά βασίζονται στο μητρικό γάλα και απαγορεύεται η χρήση κρεατάλευρων, ιχθυάλευρων, φυραμάτων, γάλακτος με αντιβιοτικά κ.λ.π.

- ❖ η μονάδα εκτροφής πρέπει να σέβεται τις φυσιολογικές ανάγκες των ζώων. Γι αυτό άλλωστε και η παραγωγή χαρακτηρίζεται ως εκτατική. Τα αιγοπρόβατα π.χ πρέπει να έχουν πρόσβαση σε βοσκοτόπια όποτε το επιτρέπει ο καιρός, άχυρο ή πριονίδι στους στάβλους, σε καλής ποιότητας νερό. Απαγορεύεται το μόνιμο δέσιμο και κλείσιμο των ζώων σε στάβλους, το κόψιμο κεράτων, δοντιών κ.λ.π, ο 24ωρος τεχνητός φωτισμός, η χρήση ηλεκτρικής διέγερσης και ηρεμιστικών πριν και κατά τη μεταφορά των ζώων. Για τα πουλερικά, μάλιστα, δίνεται κατώτατη ηλικία σφαγής για να αποφευχθεί η υπερβολική πάχυνση.

- ❖ αν παρά τα προληπτικά μέτρα κάποιο ζώο αρρωστήσει, η κατάσταση πρέπει να αντιμετωπισθεί άμεσα και αν θεωρηθεί αναγκαίο από τον κτηνίατρο το ζώο πρέπει να απομονωθεί. Για την ίαση χρησιμοποιούνται σκευάσματα όπως εκχυλίσματα φυτών, ομοιοπαθητικά προϊόντα, ιχνοστοιχεία. Η χρήση

ορμονών απαγορεύεται, όπως και η χρήση αντιβιοτικών (προληπτικά). Τα αντιβιοτικά επιτρέπονται μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις. Όταν, μάλιστα, ένα ζώο υποβάλλεται σε θεραπεία με αντιβιοτικά πάνω από τρεις φορές σε μια χρονιά, τότε τη συγκεκριμένη χρονιά δεν επιτρέπεται το κρέας του ή τα προϊόντα του να πουληθούν ως βιολογικά. (Τα εμβόλια και τα αντιπαρασιτικά επιτρέπονται).

- ❖ η κοπριά των ζώων πρέπει να σκορπίζεται σε χωράφια και τίθενται συγκεκριμένες προδιαγραφές για το πόση πρέπει να είναι η έκταση διασποράς της κοπριάς ανάλογα με το είδος του ζώου. Για 13,3 αιγοπρόβατα π.χ χρειάζονται 10 στρέμματα το χρόνο.
- ❖ οι περιοχές που έχουν καεί ή είναι σε πρόγραμμα αναδάσωσης η πρόκειται για γεωργικές εκτάσεις μακροχρόνιας παύσης δεν μπορούν να παράγουν βιολογικά προϊόντα.

3. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα βιολογικών τροφίμων

Τα πλεονεκτήματα από την κατανάλωση βιολογικών τροφίμων είναι τα εξής:

- **χωρίς χημικά:** Τα βιολογικά τρόφιμα είναι απαλλαγμένα από διάφορες χημικές ουσίες που περιέχουν διάφορα φυτοφάρμακα. Οι ουσίες αυτές μπορεί να βρίσκονται σε μικρές ποσότητες στα άλλα τρόφιμα ωστόσο σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν να προκαλέσουν προβλήματα. Τα βιολογικά προϊόντα είναι απαλλαγμένα από πολλές χημικές ουσίες.
- **υγιεινή διατροφή:** Τα βιολογικά τρόφιμα είναι καταλληλότερα για όσους θέλουν να ακολουθήσουν μια πιο υγιεινή διατροφή.
- **ποιότητα:** Γενικά η ποιότητα των βιολογικών τροφίμων θεωρείται ότι είναι υψηλότερη σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα τρόφιμα αν και αυτό δεν είναι απόλυτο.

Μειονεκτήματα των βιολογικών τροφών θεωρούνται τα ακόλουθα:

- **κόστος:** το κόστος των βιολογικών τροφίμων είναι υψηλότερο σε σχέση με τα υπόλοιπα τρόφιμα. Οι διαφορές σε ορισμένες περιπτώσεις είναι αρκετά μικρές ωστόσο σε άλλες περιπτώσεις είναι αρκετά μεγάλες.
- **νόθευση:** τα βιολογικά τρόφιμα είναι ελεγμένα ωστόσο πάντα υπάρχει ο κίνδυνος να μην είναι και τόσο βιολογικά όσο λένε (σπάνιο φαινόμενο αλλά όχι απίθανο).
- **μικρότερη ποικιλία:** αν και οι επιλογές στα βιολογικά τρόφιμα αυξάνουν όλο και περισσότερο, γενικά θα λέγαμε ότι είναι αρκετά περιορισμένες. Τα ράφια των super market που έχουν βιολογικά τρόφιμα είναι πολύ λιγότερα σε σχέση με τα ράφια που δεν έχουν βιολογικά τρόφιμα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

4.1. Οι προοπτικές της κτηνοτροφίας

4.1.1. Ελληνική Κτηνοτροφία: σημερινή κατάσταση & προοπτικές ανάπτυξης

Γράφουν οι γεωπόνοι: Αγγελική Κούτρου-Αυγουλά, υπεύθυνη του γραφείου Διεθνών και Δημοσίων Σχέσεων του Γεωπονικού Παν. Αθηνών και Χρήστος Αυγουλάς, Καθηγητής Γεωπονικού Παν/μίου Αθηνών

Παρόλο που η κτηνοτροφία συμβάλλει καθοριστικά στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού στην ύπαιθρο, το ποσοστό απασχόλησης στη ζωική παραγωγή στη χώρα μας εξακολουθεί να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Η εξέλιξη αυτή για δεκαετίες δεν εντάχθηκε σε ένα συστηματικό προγραμματισμό οργάνωσης και προώθησης όλων των επιμέρους κλάδων του κτηνοτροφικού τομέα της χώρας, ανάλογα με το ειδικό βάρος αλλά και τα όποια συγκριτικά πλεονεκτήματα διέθεταν.

Η παρούσα οικονομική συγκυρία αλλά και οι ανακατατάξεις στο διατροφικό πεδίο που συνδέονται άμεσα με την αλλαγή των διατροφικών συνηθειών μεγάλων πληθυσμιακών τμημάτων του πλανήτη (Ινδία, Κίνα, χώρες Αφρικανικής Ηπείρου, κλπ.) και η στροφή στην επιλογή προϊόντων υψηλής διαιτητικής αξίας προκάλεσαν και επέβαλαν παγκόσμια την επιστροφή στην επισιτιστική ασφάλεια.

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον η Ελλάδα καλείται πλέον να εντείνει τις προσπάθειές της στο παραγωγικό πεδίο του πρωτογενούς τομέα και η θέση αυτή ενισχύεται από την εξελισσόμενη χρηματοπιστωτική κρίση.

Τώρα λοιπόν περισσότερο από κάθε άλλη χρονική στιγμή επιβάλλεται η εκπόνηση ενός εθνικού ρεαλιστικού Σχεδίου Ανόρθωσης της Ελληνικής Κτηνοτροφίας. Ενός σχεδίου που πρέπει να διαμορφωθεί από το επίσημο κράτος σε συνεργασία με τους stakeholders (ενδιαφερόμενους) που θα στοχεύει στην άμεση βελτίωση της κάλυψης των εισαγόμενων ζωολογικών προϊόντων, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της κτηνοτροφικής παραγωγής, στη διάθεση στον καταναλωτή ασφαλών και ει δυνατόν επώνυμων προϊόντων, στην πλήρη αξιοποίηση των επιμέρους συγκριτικών πλεονεκτημάτων για κάθε επιμέρους κλάδο παραγωγής σε συνδυασμό με έναν επικαιροποιημένο χωροταξικό σχεδιασμό.

Παράλληλα, η νομιμοποίηση των χιλιάδων κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων που εδώ και χρόνια λειτουργούν ως αυθαίρετες, χωρίς σχετική δανειοδότηση, οφείλει να ενταχθεί στις άμεσες προτεραιότητές μας. Νέα σύγχρονα επιστημονικά εργαλεία και τεχνικές θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να διασφαλιστεί η κατασκευή και λειτουργία σύγχρονων σταφυλικών εγκαταστάσεων προσαρμοσμένων στα δεδομένα της ελληνικής υπαίθρου και της κτηνοτροφίας.

Ποια είναι όμως σήμερα η κατάσταση των κτηνοτροφικών κλάδων στην πατρίδα μας;

A. Αιγοπροβατοτροφία

Η αιγοπροβατοτροφία αποτελεί κατά την άποψή μας έναν από τους δυναμικότερους κτηνοτροφικούς κλάδους συμβάλλοντας κατά 18% περίπου στο συνολικό αγροτικό εισόδημα (εκτρέφονται περίπου 12,5 εκατ. αιγοπρόβατα) και ενισχύει τις τοπικές οικονομίες των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών. Ο κλάδος αυτός, εξακολουθεί να διαθέτει σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητάς του.

Η αναμφισβήτητα υψηλή ποιότητα του παραγόμενου κρέατος που οφείλεται κυρίως σε παραμέτρους όπως το εκστατικό σύστημα εκτροφής, ο ζωικός πληθυσμός που αποτελείται κυρίως από εγχώριες φυλές αλλά και οι χορηγούμενες ζωοτροφές αποτελούν την κεφαλαιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της χώρας μας για τον κλάδο αυτό. Η προοπτική αυτή μπορεί να ενισχυθεί, κυρίως στις πεδινές περιοχές της χώρας, με παράπλευρες προσπάθειες για λελογισμένη ανάπτυξη συστηματικής – σταβλισμένης αιγοπροβατοτροφίας.

Αν και στις πολιτικές μας επιδιώξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να επιδιωχθεί, να χαρακτηριστεί ως βιολογική παραγωγή, το σύνολο της ελληνικής εκστατικής-ποιμενικής αιγοπροβατοτροφίας, βραχυπρόθεσμα στοχευόμενες δράσεις δημιουργίας βιολογικών αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων διαφαίνεται ότι μπορούν να αναπτυχθούν με επιτυχία.

Η οικονομική σημασία του κλάδου διευρύνεται ιδιαίτερα και από την χρησιμοποίηση του γάλακτος στην παραγωγή του πλέον επώνυμου για τη χώρα μας γαλακτοκομικού Προϊόντος Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) που είναι η φέτα, όπως επίσης και άλλων επώνυμων γαλακτοκομικών προϊόντων (πχ. διάφορων εξαιρετικής ποιότητας τυριών).

Σημειώνεται ότι οι πρόσφατες εξελίξεις, όσον αφορά την κατάκτηση της ονομασίας «φέτα» ως ελληνικού προϊόντος, με τη σχετική απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) το 2006 παρέχουν εγγυήσεις για το μέλλον του προϊόντος, για το οποίο είναι όμως παράλληλα απαραίτητη η συνέπεια και η συνεχής επαγρύπνηση των παραγωγών μας και των φορέων τους.

B. Βουτροφία

Η παραγωγή του τομέα είναι ιδιαίτερα περιορισμένη σε σχέση με τις ανάγκες της εγχώριας κατανάλωσης. Ο βαθμός αυτάρκειας βοείου κρέατος κυμαίνεται στο 33% περίπου (εκτρέφονται περίπου 650.000 βοοειδή) ενώ η ανταγωνιστικότητα του κλάδου εμφανίζεται ιδιαίτερα περιορισμένη.

Οι τροφικές επιχειρήσεις φρουτοπαραγωγής ασχολούνται με την πάχυνση ζώων που κυρίως εισάγονται σε μικρή ηλικία στη χώρα. Όσον αφορά τη γαλακτοπαραγωγό βουτροφία αν και χαρακτηρίζεται από μια σχετικά ταχεία αύξηση του μεγέθους των μονάδων και των επενδύσεων, η συνολική παραγωγή αγελαδινού γάλακτος δεν ξεπερνά τους 700.000 τόνους χωρίς να καλύπτεται ούτε καν το όριο της ποσόστωσης παραγωγής που η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προσδιορίσει για τη χώρα μας.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα άλλων κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά τις τροφικές εκτροφές φρουτοπαραγωγής αλλά και γαλακτοπαραγωγής, σε συνδυασμό με τις διαφαινόμενες από το 2015 εξελίξεις, σχετικά με το μέλλον των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων (κατάργηση συγκεκριμένων μέγιστων ορίων παραγωγής γάλακτος ανά κράτος μέλος) περιορίζουν δραστικά τις προοπτικές ανάπτυξης του κλάδου και επιβάλλουν προσεκτικό ανασχεδιασμό επενδύσεων και χωροταξικής κατανομής των σύγχρονων επιχειρηματικών παραγωγικών μονάδων.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο χαρακτήρας των επενδύσεων που απαιτούνται, τα οικονομικά μεγέθη που ενδεχομένως θα χρησιμοποιηθούν, το επίπεδο τεχνογνωσίας, η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και ο σωστός προσανατολισμός προς την αγορά αποτελούν βασικές παραμέτρους της νέας στρατηγικής για τη στήριξη του τομέα που επιβάλλεται να αναδιαμορφωθούν στο πλαίσιο συνεργασίας των ενδιαφερομένων και του επίσημου κράτους.

Γ. Πτηνοτροφία, χοιροτροφία, μελισσοκομία

Πρόκειται για τρεις ιδιαίτερα δυναμικούς κλάδους της ελληνικής κτηνοτροφίας. Ειδικότερα, η πτηνοτροφία εμφανίζει τη μεγαλύτερη καθετοποίηση. Οι βαθμοί αυτάρκειας σε κρέας και αυγά ανέρχονται σε 75 % και 95 %, αντίστοιχα.

Η ανταγωνιστικότητα του τομέα κρίνεται αρκετά ικανοποιητική, θα χρειαστεί όμως να καταβληθούν συγκεκριμένες προσπάθειες προκειμένου αυτή να μην επηρεαστεί από τις απαιτήσεις άμεσης εναρμόνισης των ελληνικών πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων (κλωβοστοιχίες) προς νέα ευρωπαϊκά πρότυπα (Οδηγία 74/1999/ΕΚ). Εκτιμάται ότι οι επιβαρύνσεις στο πλαίσιο της προαναφερθείσας εναρμόνισης θα ξεπεράσουν τα 70 εκατ. ευρώ, με ότι αυτό συνεπάγεται.

Ο βαθμός αυτάρκειας σε χοίρειο κρέας ανέρχεται στο 35 % περίπου και τα περιθώρια ανάπτυξης εμφανίζονται αρκετά αισιόδοξα. Παρά ταύτα, η ανταγωνιστικότητα του κλάδου επηρεάζεται σημαντικά από την συνεχή αύξηση των εισροών και τις διαρκώς διαμορφούμενες νέες συνθήκες ανταγωνισμού στα πεδία της εσωτερικής αγοράς και των συνεχώς διαφοροποιούμενων απαιτήσεων των καταναλωτών. Και για τον κλάδο αυτό, πέραν των βασικών στρατηγικών μας στόχων θα πρέπει να επιδιωχθεί η περαιτέρω ανάδειξη της ποιότητας και η διεύρυνση των τύπων των χοιροτροφικών προϊόντων.

Η μελισσοκομία επίσης αποτελεί για τη χώρα μας έναν αναπτυσσόμενο κλάδο της αγροτικής παραγωγής με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Είτε ως κύρια είτε ως συμπληρωματική απασχόληση στηρίζει το αγροτικό εισόδημα ιδιαίτερα στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές. Η εξαιρετική ποιότητα του ελληνικού μελιού (παράγονται περίπου 15.500 τόνοι ετήσια) αλλά και η ποικιλία της ελληνικής χλωρίδας σε συνδυασμό με τις παραδοσιακές μελισσοκομικές τεχνικές που εφαρμόζουν οι Έλληνες μελισσοκόμοι αποτελούν τις βασικές προϋποθέσεις για μια επιθετική πολιτική του κλάδου.

Η καλύτερη οργάνωση της μεταποίησης και διάθεσης της παραγωγής και η μεγαλύτερη εξωστρέφεια στο εμπορικό πεδίο εντάσσονται στις πλέον αναγκαίες παρεμβάσεις για τη στήριξη του τομέα.

Βασικές παράμετροι

Τελειώνοντας, οφείλουμε να αναφερθούμε στις βασικές οριζόντιες παραμέτρους οι οποίες επηρεάζουν, προσδιορίζουν και στηρίζουν το εγχείρημα της ανάπτυξης της ελληνικής κτηνοτροφίας. Πρόκειται για τους τομείς των ζωοτροφών,

των βοσκοτόπων και της γενετικής βελτίωσης του παραγωγικού δυναμικού της χώρας.

Με ένα θεσμικό πλαίσιο που απαιτεί επικαιροποίηση και στήριξη της υλοποίησής του μέσα από κατάλληλο κρατικό έλεγχο, ο τομέας των ζωοτροφών μπορεί και πρέπει να καταστεί ο βασικός συντελεστής μείωσης του κόστους των εισροών και η εγγύηση παραγωγής ασφαλών κτηνοτροφικών προϊόντων.

Είναι ανάγκη να εκσυγχρονίσουμε τις παραγωγικές και εμπορικές δομές των πάσης φύσεως ζωοτροφών που χρησιμοποιούνται από τους Έλληνες κτηνοτρόφους.

Η ποιοτική βελτίωση και η ανάπτυξη υποδομής των βοσκοτόπων αποτελούν επίσης παραμέτρους που θα επηρεάσουν άμεσα τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κτηνοτροφικών προϊόντων.

Η εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης των βοσκοτόπων, εφόσον εφαρμοσθεί, θα συμβάλει στη διατήρηση και στην ανάκτηση της αειφόρας τους και ως εκ τούτου στην καλύτερη αξιοποίησή τους από τους κτηνοτρόφους.

Οι φυσικοί βοσκότοποι αποτελούσαν και αποτελούν την κύρια οικονομική πηγή διατροφής για την αιγοπροβατοτροφία και την εκστατική βουτροφία μας.

Οι διαφαινόμενες εξελίξεις στην υπό διαμόρφωση νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική επιβάλλουν να κινηθούμε άμεσα προς την κατεύθυνση οριοθέτησης των βοσκοτόπων και τον χαρακτηρισμό τους ως γεωργική έκταση προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση της χορήγησης άμεσων ενισχύσεων προς τους κτηνοτρόφους μας.

Άλλο σημείο που η πολιτεία οφείλει επίσης να αντιμετωπίσει είναι η αποσαφήνιση θεμάτων χρήσης και διαχείρισης βοσκοτόπων που σήμερα περιορίζονται από το χαρακτηρισμό τους ως δασικές εκτάσεις.

Η γενετική βελτίωση αποτελεί και αυτή βασικό εργαλείο αύξησης της ανταγωνιστικότητας των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων δεδομένου ότι στοχεύει στην αξιοποίηση του ζωικού γενετικού υλικού.

Η προώθηση προγραμμάτων γενετικής βελτίωσης, δημιουργίας φορέων αναπαραγωγής καθαρών φυλών αγροτικών ζώων, η δημιουργία και τήρηση γενεαλογικών βιβλίων είναι τομείς που απαιτούν και επιπλέον πόρους και επανασχεδιασμό και δημιουργία νέου θεσμικού πλαισίου, έτσι ώστε να αυξήσουμε την παραγωγικότητα τόσο σε επίπεδο ποιότητας όσο και ποσότητας, να βελτιώσουμε τη διαχείριση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, να δημιουργήσουμε ζώα υψηλής γενετικής αξίας.

Αναμφισβήτητα υπάρχουν πολλά άλλα στοιχεία τα οποία επηρεάζουν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό την εξέλιξη και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής κτηνοτροφίας, όπως στοιχεία που έχουν σχέση με την ανανέωση, την επιμόρφωση και την οργάνωση των απασχολούμενων σε αυτήν, την κατανομή πόρων και φορολογικών βαρών, την επιλογή των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων στο πλαίσιο υλοποίησης σχετικών κοινοτικών κανονισμών και εθνικών νόμων.

Είναι αυτονόητο ότι η επιτυχής εφαρμογή της νέας στρατηγικής για την ανόρθωση του κτηνοτροφικού τομέα της χώρας απαιτεί και την κατάλληλη οργάνωση των υπηρεσιών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης που θα κληθούν να σχεδιάσουν, να στηρίξουν επιστημονικά και να παρακολουθήσουν την υλοποίησή της.

4.1.2. Προοπτικές για κτηνοτροφικές μονάδες γεννά ο ανταγωνισμός

Η ελλειμματική παραγωγή κρέατος στην Ελλάδα και η ραγδαία μείωση ζωικού κεφαλαίου στις ανταγωνίστριες χώρες των Βαλκανίων αυξάνουν τη ζήτηση για ελληνικό κρέας, δημιουργώντας ευνοϊκές συνθήκες για νέες κτηνοτροφικές μονάδες. Σήμερα η συγκυρία είναι ιδανική για όσους θέλουν να δημιουργήσουν νέες μικρές κτηνοτροφικές μονάδες, καθώς έχει μειωθεί το ζωικό κεφάλαιο στις ανταγωνίστριες χώρες Ρουμανία και Βουλγαρία, με συνέπεια τα ελληνικά κτηνοτροφικά προϊόντα να γνωρίζουν μεγαλύτερη ζήτηση εντός και εκτός ελληνικών συνόρων.

Ένα από τα σημεία-κλειδιά, όμως, για να πάρει μπροστά και πάλι η ελληνική κτηνοτροφία είναι η σωστή αξιοποίηση των βοσκοτόπων. Δηλαδή, η προστασία και η ορθολογική αξιοποίηση των βοσκοτόπων, σε συνδυασμό με την άρση των γραφειοκρατικών εμποδίων, που δημιουργούνται από το «γκρίζο τοπίο λόγω του νομικού καθεστώτος, μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ανάκαμψη της ελληνικής κτηνοτροφίας. Μάλιστα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο κ. Λευτέρης Γίτσας, πρόεδρος της Διεπαγγελματικής Οργάνωσης Κρέατος: *Οι προοπτικές για την ελληνική κτηνοτροφία είναι πολύ καλές σήμερα. Και κάνει λόγο για την έλλειψη ζωικού κεφαλαίου που παρατηρείται στις ανταγωνίστριες χώρες που είναι η Βουλγαρία και η Ρουμανία, οι οποίες, όπως λέει, τροφοδοτούσαν επί 15 χρόνια τη χώρα μας με σφάγια, αλλά φέτος ξέμειναν από ζώα.*

Τα νούμερα που παραθέτει είναι ενδεικτικά της κατάστασης: Η Βουλγαρία, από 9 εκατομμύρια πρόβατα που είχε το έτος 2000, σήμερα έχει μείνει με 1

εκατομμύριο και η Ρουμανία, από 8,5 εκατομμύρια πρόβατα, τώρα διαθέτει μόλις 2,5 εκατομμύρια. Παράλληλα, η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην περιοχή που κατάφερε να διατηρήσει το ζωικό της κεφάλαιο στα 9 εκατομμύρια πρόβατα, ενώ η προοπτική είναι ευνοϊκή ακόμα και για διπλασιασμό αυτού του ζωικού κεφαλαίου. Όμως, για να καταστεί αυτό δυνατό, οι κτηνοτρόφοι και ειδικά οι μικρές μονάδες θα πρέπει να στηριχθούν, αφού με τις κατάλληλες ενέργειες η Ελλάδα θα μπορούσε να γίνει εξαγωγική χώρα.

Το ίδιο ισχύει και με το αγελαδινό γάλα. Όλοι σχεδόν αυτοί που ασχολούνται με την κτηνοτροφική παραγωγή, εκτιμούσαν ότι ο τομέας της αγελαδοτροφίας στην Ελλάδα θα είχε εξαφανιστεί το 2015. Όμως, οι εξελίξεις είναι διαφορετικές. Διότι σημειώθηκε έκρηξη διεθνώς για το λεγόμενο greek yogurt και όλες οι χώρες -στις οποίες η ζήτηση είναι αυξημένη- ζητούν το γιαούρτι που καταναλώνουν να κατασκευάζεται από ελληνικό αγελαδινό γάλα. Σύμφωνα με μελέτη του ΤΕΙ Λάρισας για τη ζωική παραγωγή, εκτιμάται ότι η συμβολή του αγροτικού τομέα είναι 3% στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, ενώ το 2004 ήταν 4,95% περίπου. Επίσης σήμερα η φυτική παραγωγή συμμετέχει στο γεωργικό προϊόν με ποσοστό 70% και η ζωική με 30% περίπου.

Κατά συνέπεια, τα περιθώρια ανάπτυξης της κτηνοτροφίας στην Ελλάδα παραμένουν αρκετά μεγάλα, με την προϋπόθεση βέβαια της σωστής διαχείρισης της επιχείρησης τόσο ζωοτεχνικά όσο και οικονομικά. Το παραδοσιακό επιχειρηματικό πρότυπο δεν αρκεί. Ο ανταγωνισμός δεν μετριέται πλέον σε όρους τιμών και κόστους παραγωγής, αλλά σε όρους προστιθέμενης αξίας.

Η επιτυχία, τελικά, σχετίζεται με την απόδοση: με το να προσφέρει η επιχείρηση αυτό που χρειάζεται ο πελάτης, όταν το χρειάζεται και στο επίπεδο ποιότητας και τιμής που το χρειάζεται. Μία είναι η επιδίωξη: ποιότητα και ασφάλεια, αναφέρεται χαρακτηριστικά στον Οδηγό για νέους κτηνοτρόφους του ΤΕΙ Λάρισας.

Σύμφωνα με μελέτη του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η παραγωγή πρόβειου και κατσικίσιου γάλακτος στην ΕΕ παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις τα τελευταία χρόνια και κυμαίνεται γύρω από τους 4 εκατομμύρια τόνους.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η χώρα μας παράγει το 30% περίπου του συνολικώς παραγόμενου στην ΕΕ πρόβειου και κατσικίσιου γάλακτος, για τα οποία, σημειωτέον, δεν υπάρχουν περιορισμοί στην παραγωγή τους (όπως τα όρια ποσόστωσης στο αγελαδινό γάλα) που να επιβάλλονται από την ΕΕ.

Ελευθερία κινήσεων

Έτσι, οι κτηνοτρόφοι είναι ελεύθεροι να διαμορφώσουν την παραγωγή τους ανάλογα με την πορεία της ζήτησης, η οποία διαμορφώνει και τις τιμές. Το παραγόμενο πρόβειο και κατσικίσιο γάλα κατευθύνεται σε διάφορες χρήσεις με κύρια την παραγωγή τυριών.

Ο τομέας της αιγοπροβατοτροφίας, όπως προαναφέρθηκε, είναι ο σημαντικότερος τομέας της ελληνικής κτηνοτροφίας, καθώς: Με τον κλάδο αυτόν ασχολούνται περίπου 110.000 εκμεταλλεύσεις με πάνω από 10 ενήλικα ζώα, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΣΕ. Αποτελεί σημαντική, αν όχι την κυριότερη, πηγή εισοδήματος για τις περισσότερες ορεινές, νησιωτικές και με ειδικά προβλήματα (μειονεκτικές) περιοχές της χώρας μας. Η αξία των προϊόντων του κλάδου αντιπροσωπεύει το 7,5 % της συνολικής Ακαθάριστης Αξίας της Γεωργικής Παραγωγής της χώρας μας και το 31,85% της συνολικής Ακαθάριστης Αξίας της Ζωικής Παραγωγής.

Η ελληνική προβατοτροφία δεν φαίνεται να δέχεται, τουλάχιστον άμεσα, τον ισχυρό ανταγωνισμό από τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού κατέχει σημαντική θέση σ' αυτήν (π.χ., 5η στον συνολικό αριθμό προβάτων, 2η στη συνολική παραγωγή πρόβειου γάλακτος και 4η στη συνολική παραγωγή πρόβειου κρέατος). Μάλιστα οι προοπτικές και οι δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης είναι ευνοϊκές αν ληφθεί υπόψη ότι η ΕΕ είναι ελλειμματική σε πρόβειο και κατσικίσιο κρέας (βαθμός αυτόρκειας 82%).

Τι ισχύει για τις υποδομές και τα ζώα

Το συνολικό κόστος εγκατάστασης μιας κτηνοτροφικής μονάδας εκμετάλλευσης 200 προβατινών, φτάνει τις 200.000 ευρώ. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται όλα τα έξοδα ίδρυσης και εγκατάστασης της μονάδας, από την έκταση -απαιτούνται περίπου 4 στρέμματα-, τους στάβλους, τα έργα υποδομής, τις κτιριακές εγκαταστάσεις.

Στα έργα υποδομής περιλαμβάνονται η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, η περιφραγή της όλης προβατοτροφικής μονάδας, η διαμόρφωση του χώρου της σηπτικής δεξαμενής και του απορροφητικού βόθρου και ο κοπροσωρός. Στις

κτιριακές εγκαταστάσεις περιλαμβάνονται το κτίριο σταβλισμού των προβατίνων και των κριαριών, η αίθουσα αμελκτηρίου, η αποθήκη μειγμάτων με το παρασκευαστήριο και το υπόστεγο χονδροειδών ζωοτροφών.

Εκτός από τις συνηθισμένες κατασκευές με σκελετό από μπετόν, μέταλλο ή ξύλο και τοιχοποιία από τούβλα ή τσιμεντόλιθους ή άλλα υλικά, τελευταία άρχισαν να χρησιμοποιούνται σαν προβατοστάσια και οι λεγόμενες θερμοκηπιακές κατασκευές με κάλυψη από πολυαιθυλένιο ή άλλο υλικό, χαμηλού κόστους κατασκευής. Δεν απαιτείται γι' αυτές άδεια οικοδομής, αλλά σχετική έγκριση από τις πολεοδομικές υπηρεσίες.

Τέλος, στον μηχανολογικό εξοπλισμό περιλαμβάνονται το αμελκτήριο με τις θέσεις αμελκτικών μονάδων, ο εξοπλισμός του ποιμνιοστασίου (ποτίστρες, ταΐστρες, καρότσια μεταφοράς ζωοτροφών κ.λπ.) και του παρασκευαστηρίου ζωοτροφών (σφυρόμυλος, αναμεικτήρας, ζυγιστικό, σιλό κ.λπ.).

Το συνολικό κόστος ίδρυσης και εγκατάστασης μιας τέτοιας μονάδας υπολογίζεται στις 200.000 ευρώ, μαζί με την αξία κτήσης των ζώων. Το κόστος για μία μονάδα τώρα με 28 αγελάδες γαλακτοπαραγωγής μπορεί να ξεπεράσει τις 260.000 ευρώ, σύμφωνα με τον οδηγό του ΤΕΙ Λάρισας, με βάση στοιχεία της αγοράς. Η ίδρυση και εγκατάσταση μιας σύγχρονης βοοτροφικής εκμετάλλευσης 28 αγελάδων γαλακτοπαραγωγής έχει ανάγκη έκτασης 3 στρεμμάτων για τις κτιριακές της εγκαταστάσεις με τον ανάλογο ελεύθερο χώρο, ορισμένα έργα υποδομής, τις απαραίτητες εγκαταστάσεις και τον αναγκαίο μηχανολογικό εξοπλισμό. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται οι δαπάνες για την έκταση, τα έργα υποδομής, όπως είναι η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, η περιφράξη της μονάδας, ο κοπροσωρός και οι αναγκαίοι βόθροι, καθώς και το εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης, οι εγκαταστάσεις, όπως είναι ο στάβλος διαστάσεων 40X7,6 μέτρα, και περιλαμβάνει, εκτός από τον χώρο διαμονής των ζώων, το αμελκτήριο, την αίθουσα συγκέντρωσης του γάλακτος και βοηθητικούς χώρους, καθώς και το παρασκευαστήριο ζωοτροφών (που αποτελεί και αποθήκη πρώτων συσκευασμένων πρώτων υλών για την παραγωγή των σιτηρεσίων και τέλος διάφορα υπόστεγα για την αποθήκευση χονδροειδών ζωοτροφών και ανάπτυξη μοσχαριών), ο μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός (όπως είναι ο εξοπλισμός του αμελκτηρίου, ο εξοπλισμός του παρασκευαστηρίου τροφών, μεταλλικά σιλό αποθήκευσης καρπών και μειγμάτων, συστήματα παράθεσης τροφών και αποκομιδής κόπρου, αντλίες κλπ.). Το 79% του κόστους αφορά τα έργα υποδομής και το 21% το ζωικό κεφάλαιο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

1. Ερευνητικά δεδομένα

1.1. Συνέντευξη

ΟΝΟΜΑ: Πέτρος

ΕΠΙΘΕΤΟ: Τσάπαλης

ΠΕΡΙΟΧΗ: Διάσελο

ΗΛΙΚΙΑ: 62

Ερώτηση: Τι προϊόντα παράγετε από το γάλα;

Απάντηση: Τα προϊόντα που παράγουμε είναι το τυρί, το βούτυρο, το ξινόγαλο, την μυζήθρα, το γιαούρτι και το τσαλαφούτη*.

Ερώτηση: Τα προϊόντα που παράγετε τα χρησιμοποιείτε για οικιακή χρήση ή προς πώληση;

Απάντηση: Τα προϊόντα τα χρησιμοποιούμε και προς πώληση αλλά και για οικιακή χρήση.

Ερώτηση: Τα προϊόντα που πουλάγατε παλιά τα πουλάτε ακόμη με τον ίδιο τρόπο ή υπάρχουν αλλαγές;

Απάντηση: Τα παλιά χρόνια τα προϊόντα τα μετέφεραν με τα ζώα. Τώρα τα προϊόντα περνάει από τα σπίτια η εταιρία με φορτηγά και τα παίρνει αυτός, Επίσης παλιά δεν υπήρχαν επιδοτήσεις σε αντίθεση με σήμερα.

Ερώτηση: Στην περιοχή σας υπάρχουν νέα παιδιά που ασχολούνται με την κτηνοτροφία;

* Είναι το γάλα που το βράζουν και προσθέτουν την πυτιά. Το αφήνουν να ξινίσει και στο τέλος το στραγγίζουν. Το τσαλαφούτη γίνεται μόνο από γάλα προβάτων και γιδιών.

Απάντηση: Ναι υπάρχουν μερικά παιδιά αλλά δεν είναι αρκετά.

Ερώτηση: Αλλάζατε και αλλάζετε περιοχές ανά διαστήματα του χρόνου; Δηλαδή κάνετε το λεγόμενο τσελιγκάτο;

Απάντηση: Ναι. Εμείς όχι αλλά στο χωριό υπάρχουν πολλοί και που άλλαζαν αλλά και που αλλάζουν ακόμη.

Ερώτηση: Με ποια ζώα ασχοληθήκατε και ασχολείστε;

Απάντηση: Παλιά ασχολούμασταν με τις αγελάδες, τα γίδια, τις κότες, τα γουρούνια και τα πρόβατα. Στην σημερινή εποχή με τα γίδια και τις κότες.

Ερώτηση: Πως άρχισε η κτηνοτροφία;

Απάντηση: Ο κόσμος δεν είχε χρήματα και πεινούσε και αυτά τα προϊόντα διευκόλυναν τους ανθρώπους.

Ερώτηση: Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η εξέλιξη της κτηνοτροφίας;

Απάντηση: Πλέον οι νέοι δεν ασχολούνται με την κτηνοτροφία και προτιμούν να ζουν στις πόλεις. Οπότε η κτηνοτροφία δεν θα έχει μέλλον.

1.2. Ερωτηματολόγιο

Στο πλαίσιο της φετινής βιωματικής δράσης, διερευνήσαμε την απήχηση της κτηνοτροφίας, ως επαγγελματική απασχόληση και επαγγελματική προοπτική, στις οικογένειες των μαθητών αλλά και τους ίδιους του Λυκείου Άνω Καλεντίνης. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει τις ακόλουθες τρεις ερωτήσεις ενώ απαντήθηκε από 32 άτομα.

- 1. Οι γονείς σας ασχολούνται επαγγελματικά με την κτηνοτροφία;**
- 2. Εσύ θα ήθελες να ακολουθήσεις το ίδιο επάγγελμα να ασχοληθείς με την κτηνοτροφία;**
- 3. Αν ναι, για ποιόν λόγο; Αν όχι, για ποιον λόγο;**

Με βάση τα ερωτήματα που τέθηκαν, διαπιστώθηκε ότι 16 οικογένειες μαθητών ασχολούνται με την κτηνοτροφία ενώ ισάριθμες δεν ασχολούνται. Επιπλέον, 3 άτομα δήλωσαν πως θέλουν να ασχοληθούν με το επάγγελμα της κτηνοτροφίας ενώ οι υπόλοιποι 29 προτιμούν να ασχοληθούν με κάτι διαφορετικό, γιατί, αθροιστικά, κατά την γνώμη τους η κτηνοτροφία δεν είναι από τα επαγγέλματα του μέλλοντος, δεν είναι προσοδοφόρο επάγγελμα και για ορισμένους δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον.

Επίλογος

Στο πλαίσιο της φετινής βιωματικής δράσης, διερευνήσαμε την κτηνοτροφική δραστηριότητα στην Άνω Καλεντίνης Άρτας και στην ευρύτερη περιοχή. Βάσει των βιβλιογραφικών δεδομένων που συλλέξαμε και επεξεργαστήκαμε, ένα βασικό συμπέρασμα είναι ότι η κτηνοτροφία συνδέεται οργανικά με την οικονομική δραστηριότητα της περιοχής, σε τοπικό και ευρύτερο επίπεδο. Μάλιστα, στον τομέα δραστηριοποιούνται πολλές εταιρείες και επιχειρήσεις κινούμενες στην κατεύθυνση της εξωστρέφειας της κτηνοτροφίας. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, δεδομένου πως η κτηνοτροφία αποτελεί κλάδο του πρωτογενούς τομέα παραγωγής με βαρύνουσα σημασία στην τοπική και ευρύτερη ανάπτυξη και οικονομία.

Για τον ίδιο τελευταίο αυτό λόγο, προβληματίζει το γεγονός ότι η πλειονότητα των μαθητών-εφήβων που προέρχονται από αγροτικές οικογένειες δεν επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά στο συγκεκριμένο τομέα είτε λόγω μειωμένου ενδιαφέροντος είτε λόγω του γεγονότος ότι δεν πιστεύουν πως μια τέτοια ενασχόληση θα ήταν οικονομικά αποδοτική. Συμπέρασμα, με βάση τα ερευνητικά αυτά ευρήματα αυτά, είναι πως θα πρέπει να υπάρξουν κατάλληλες θεσμικές, κυρίως, ενέργειες, με στόχο την τόνωση του οικονομικού αυτού τομέα και την παροχή κινήτρων, δεδομένου μάλιστα πως προοπτικές ανάπτυξης υπάρχουν.

Βιβλιογραφικές πηγές

- <http://www.iefimerida.gr/news>. Προσπελάστηκε 12.10.2013
- <http://www.newsbeast.gr/greece/arthro>. Προσπελάστηκε 12.10.2013
- <http://www.proinoslogos.gr/component/content/article/33/21050>.
Προσπελάστηκε 12.10.2013
- <http://el.wikipedia.org>. Προσπελάστηκε 17.012.2013
- <http://now-ioannina.gr/ioanninanews>. Προσπελάστηκε 017.12.2013
- http://www.dodoni.eu/el/products/peta_kai_turia_almes. Προσπελάστηκε
21.01.2014.
- <http://www.meatplace.gr/site/eidiseis>. Προσπελάστηκε 21.01.2014
- http://notiakynouria.blogspot.gr/2011/01/blog-post_9503.html.
Προσπελάστηκε 04.02.2013
- <http://www.organiclife.gr/el/organic-biologika/957-meat.html>.
Προσπελάστηκε 04.02.2013
- <http://www.zougla.gr/ygeia/article/viologika-trofima-vs-simvatikon>.
Προσπελάστηκε 11.02.2013
- <http://www.ethnos.gr/entheta.asp?catid=23353&subid=2&pubid=63854900>.
Προσπελάστηκε 18.02.2014